

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת בלק

תורה

בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו:

במדבר פרק כב (ז) ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבותי אתכם דבר כאשר ידבר יקוק אלי וישבו שרי
מואב עם בלעם: (יב) ויאמר אליהם אל בלעם לא תלך עמהם לא תאר את העם כי ברוך הוא: (יג) ויקם
בלעם בבקר ויאמר אל שרי בלק לכו אל ארצכם כי מאן יקוק לתתי להלך עמכם: (יד) ויקומו שרי מואב
ויבאו אל בלק ויאמרו מאן בלעם הלך עמנו: (טו) ויסף עוד בלק שאלו שרים רבים ונכבדים מאלה: (יז) ויען
בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי יקוק אלהי לעשות
קטנה או גדולה: (כ) ויבא אליהם אל-בלעם לילה ויאמר לו אם-לקרא לך באו האנשים קום לך אתם ואר
אתי הדבר אשר-אדבר אליך אתו תעשה:

שאלות:

א { יש להקשות מדוע כאשר בלק שלח שרים לבלעם בפעם ראשונה הקב"ה סרב שילך איתם ולעומת זאת בפעם השניה
הסכים?

חלק ראשון: בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו.

ונראה ליישב על פי דברי הגמרא במסכת מכות דף י ע"ב אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא, ואמרי לה אמר רב הונא
א"ר אלעזר מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו. מן התורה, דכתיב לא תלך
עמהם, וכתיב קום לך אתם; מן הנביאים, דכתיב אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך (זו) תלך, מן הכתובים,
דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן ע"כ:

הסבר הדבר בבלעם:

מתבאר מדברי הגמרא שהיה לה קשה הסתירה בפעם ראשונה הקב"ה אמר לבלעם לא ללכת ובפעם שניה אמר לו קום
לך איתם, ומיישבת הגמרא בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו.
וביאור דברי חז"ל דהנה כאשר בלעם בפעם הראשונה שאל את הקב"ה אם ללכת, ענה לו הקב"ה שאין לו רשות לקלל
כי ברוך הוא. ונמצא שבלעם בבקר היה צריך לומר לשרי בלק שאין הקב"ה מרשה לו לקלל את בניו ולכן נאלץ שלא
ללכת איתם. אולם בלעם הרשע אשר רוחו גבוהה וגאותו גדולה וכמאמר התנא, באבות פ"ה כל מי שיש בו ג' דברים נפש
שפלה, וכו' מתלמידיו של אברהם אבינו, וכל מי שיש לו נפש רחבה ועין רעה וכו' מתלמידיו של בלעם הרשע, וברוב
גאוותו כאשר קם בבקר השיבם שאין הקב"ה מסכים שילך עימם, ופרש"י דאמר להם שאין זה מכבודו ללכת איתכם,
ולכן בלק שלח נוספים ומכובדים יותר, כיון שטענת בלעם הייתה מפני שאין זה כבודו ללכת איתם ולא מפני שהקב"ה
אסר עליו לקלל. וכן היה שלח לו נכבדים יותר ואח"כ הקב"ה הסכים, מפני שהתורה רוצה ללמדנו בדרך שאדם רוצה
ללכת מוליכין אותו, והרי אחרי שהקב"ה אמר לו שאין לו רשות לקלל כי ברוך, מדוע ענה תשובה שהקב"ה אמר לו
שאין זה לפי כבודו ללכת עימם וזה גרם לשלוח שרים נוספים, אלא רצונך בגאווה וכבוד לכן אמר לו הקב"ה אם כך לך
איתם אבל לא יעזור לך כלום כיון שאת אשר אני אומר את זה תאלץ לעשות וממילא לא יצא תועלת.
ובזה מובן שהתורה מאריכה לספר אפילו את הפעם הראשונה והשניה והרי מכל קוץ בתורה דורשים תילי תילים של
הלכות וכאן התורה מאריכה בפרטי המעשה. אבל להאמור ישנה כאן הדגשה מכוונת בסיפור פעם ראשונה ושניה שע"ז
מתגלה הענין הנפלא בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין אותו, ואם בטומאה כך הרי ק"ו בקדושה והטהרה שהבא
ליטהר מסייעין לו, ולא רק פותחים לו.

בביאור הבא לטמא פותחין לו:

והנה מפרשנו למדנו שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו שהכונה שלא מפריעים לו כי ביד האדם הבחירה, אולם
יותר מכך מבואר שאמרו חז"ל במסכת ע"ז דף נה ע"א, וכן במסכת יומא דף לח ע"ב, וכן במסכת שבת דף קד ע"א, וכן
במסכת מנחות דף כט ע"ב, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב {משלי פרק ג פסוק לד} אס-ללצים הוא-ילץ ולענוים וְלַעֲנוּיִם
יִתְּרוֹן: בא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעים אותו. ובביאור פותחים לו בפשטות שאין מונעים אותו, אולם
במסכת ע"ז מתבאר אחרת ששם הגמרא מספרת כדלקמן, תקציר דברי הגמרא ששאל בן זונין את ר"ע הרי ברור
שאין ממשות בע"ז ואיך בכל זאת חולה שהולך לבית ע"ז חולה ומתפלל לע"ז חוזר בריא, והשיבו אמר לו אמשול לך
משל, למה"ד? לאדם נאמן שהיה בעיר, וכל בני עירו היו מפקידין אצלו שלא בעדים, ובא אדם אחד והפקיד לו בעדים,
פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים, אמרה לו אשתו בוא ונכפרנו, אמר לה וכו' מפני ששוטה זה עשה שלא כהוגן
אנו נאבד את אמונתנו? אף כך יסורין, בשעה שמשגרין אותן על האדם, משביעין אותן שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא
תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני, כיון שהגיע זמן לצאת הלך זה לבית עבודת
כוכבים, אמרו יסורין דין הוא שלא נצא, וחוזרין ואומרים וכו' מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן, עוד ממשיכה הגמרא
א"ל רבא בר רב יצחק לרב יהודה הרי אנו רואים שכאשר יש עצירת גשמים הולכים לע"ז ומתפללים ובא הע"ז בחלום
ומבקש שישחטו לו אדם ויוריד גשם ואכן עושים כך ויורד גשם, אמר לו טוב שעדיין אני בחיים להסביר לך שזו הנהגת

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

הקב"ה עם האדם, והיינו דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן? בא לטמא פותחין לו, בא לטהר מסייעין אותו. נמצינו למדים מדברי הגמרא שביאור בדרך שאדם רוצה מוליכין אותו אין הכונה רק שלא מפריעים לו אלא נעשים לכאורה נסים להטעיה ומשיג רפואה וגשם, משמעות הדברים שנותנים לאדם להרגיש שהוא צודק וטוב לו בדרכו שבחר, וממשיך ללכת בדרך החושך.

חלק שני: הבא לטהר מסייעין לו:

אולם עלינו ללמוד מאידך שגדולה מידה טובה שבה נאמר הבא לטהר מסייעין לו, ובמשמעות של מסייעין לו היא הרבה יותר מפותחין לו ואין ספק שאם לרעה הקב"ה עושה אפילו נסים לכאורה ומראה לאדם את צידקת דרכו, ברור שאדם אשר בוחר בדרך הטובה שיכול לזכות באמת לנסים ונפלאות לסייעו בדרכו הטובה וזה המשמעות מסייעין לו, וכן מתבאר מדברי שלמה המלך במשלי פרק טז פסוק ט לב אדם יחשב דרכו ויבין צעדו: ופרש"י משלי פרק טז (ט) לב אדם יחשב דרכו, ללכת דרך ישר: וה' יכין צעדו, כמו ששנינו (שבת קד), הבא לטהר מסייעין לו: מדברי שלמה המלך למדנו שהקב"ה מכין לו את הדרך ולא משנה במה זה תלוי אפילו אם נצרך לשנות הטבע בשבילו כאשר מסופר על גדולי ישראל, וכן ראיתי שכתב בדרך זו לבאר בספר ברכת מרדכי פרשת ויצא וכתב לדוגמה מעשה דלקמן:

מעשה עם המהרש"ל שנעשה לו נס נגד הטבע:

כאשר מסופר על המהרש"ל, כתב המהרש"ל בהקדמה שניה למהרש"ל בים של שלמה למס' חולין. וגם פעם אחת בא לידי ע"י נר מצוה ותורה אור באילו הראוני מן השמים ונתנו לי הרמנא ואמיץ כח ממלאכי הרקיע ופתחו לי שערי אורה לומר עסוק בתורה דין ואסור והיתר והורה הוי גבור כארי שבחבורה כתוב עלי ספר וכו'. סתם חתם ולא פירש כנראה זה מה שצריך לדעת לא יותר מצוה לפרסם כי אינה ה' לידו של המהרש"ל נר מצוה אך אסור לפרסם את פשרו. מהו בכל זאת אותו נר מצוה. ראיתי מביאים בשם תלמידו של המהרש"ל כי המדובר הוא בלילה אחד מכלל לילות רבים המהרש"ל רכון שקוע בתלמודו לפניו נר המאיר את הספר הסוגיא קשה מאד רקותיו הולמות מוחו הכביר נתון בתוך עמל מפרך של עיון מחשבה וניתוח השוואה והפרדה ראייה והבנה מידי פעם נפקחות עינים קדושות מעיינות בספר ושוב שוקעות בתוך עצמן, ולפתע נוכח המהרש"ל כי הנר הולך ומתמעט הדונג מתמסמס והולך לא נותרו אלא רגעים ספורים לאור הנר נר אחר בבית אין. דאגה עצומה אופפת את המהרש"ל היתכן להשאר כך תלוי באויר של בירורים וספק היתכן לעבור לילה ללא בירור ללא מסקנא המהרש"ל אינו יודע את נפשו. ואז הרים המהרש"ל את עיניו לשמים וכשכפיו פרושות כלפי מעלה פונה אל הבורא עולם תוך בכיות רבונו של עולם תן לי אור איני מסוגל להמשיך בלי אור איני מסוגל להשאר בלי בירור הסוגיא רבונו של עולם תן לי אור, ומיד השקיע את עיניו אל תוך הספר מוחו העצום והנשגב שוב חוצב סלעים מפרק הרים טוחנם זה בזה והנר מאיר דולק ומאיר, דולק ומאיר עד שהרים שוב המהרש"ל את עיניו הקדושות מן הספר ברוגע נפלא בסיפוק נעלה על פניו שוב מורמות עיניו הקדושות והנהירות לשמים וכשכפיו פרושות כלפי מעלה פונה אל הבורא עולם ומודה מודה ומהלל. זהו הנר מצוה אליו התכוון המהרש"ל בהקדמתו וזהו סודו. נמצינו למדים ממעשה זה מהו ביאור הבא ליהטרה מסייעין לו משנים הטבע בשבילו.

והוא יסוד דברי התנא באבות מצוה גוררת מצוה:

מבואר במסכת אבות פרק ז משנה ב בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה: וביאר המגן אבות לרשב"ץ על אבות ששכר מצוה, מצוה. ושכר עבירה, עבירה אין זה ממנהגו של עולם כטעם הראשון, אבל הוא ממשפטי האלהים שמוליך האדם בדרך שרוצה ללכת בה, שנאמר 'אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן' [משלי ג לד]. ואמרו רז"ל בפרק ראשון מע"ז [נה א] וביומא [לח ב] פרק אמר להם הממונה ובפרק הבונה [שבת קד א] ובפרק הקומץ רבה [מנחות כט ב], בא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעין אותו. כלומר, מי שרוצה ללכת בדרך רעה מניחים אותו ומוצא פתחים להכנס בהם להרע, וזהו שאמר, 'הוא יליץ', מניחם להליץ, אבל הבא ליטהר, מסייעין אותו, ועל זה נאמר 'יתן חן', מסייע על ידם.

מעשה עם הגר"ח ואלוזין זצ"ל הבא ליטהר מסייעין אותו:

סיפר הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בענגיס ז"ל שקיבל איש מפי איש כי הגאון רבי חיים מוואלוז'ין ז"ל היה מקפיד שלא לברך שום ברכה מבלי שיהיה לידו מישהו שיענה אמן אחר ברכתו, והנה פעם אחת בשעה שלאחר חצות הלילה, היה מאד צמא וביקש לשתות אך לא היה מי שיענה אמן על ברכתו חוץ מבני ביתו שהיו ישנים כבר ולא רצה להפריעם משנתם, כך התייסר אותו הגאון בצמאונו, והנה לפתע שמע רבי חיים דפיקות בדלת ולהפתעתו גילה כי מדובר באחד מבחורי הישיבה, שאל אותו רבי חיים מה לידידי בביתי בשעה זו, ענהו הבחור כי נסתבך באיזה פשט בדברי הגמרא ובא לבקש את דעת רבו בענין, שמח רבי חיים למאוד על החסד שעשה עמו הבורא יתברך שזימן לו מישהו שיענה אמן אחר ברכתו וקודם שהשיבו רבי חיים לקח כוס מים וברך עליו שהכל ולאחר מכן בורא נפשות ואותו הבחור ענה אמן, לאחר מכן ישבו שניהם יחד ללבן את מהלך הסוגיא עד אשר נחה דעת הבחור בפשט שהסביר לו רבו ונפרדו לשלום, ויהי למחרת בבוקר בהגיע רבי חיים אל הישיבה ניגש אל אותו בחור להודות לו על אשר הגיע לביתו ושבוזכותו הרווה את צמאונו, אך הבחור הסתכל על פני רבו בתמיהה ואמר אני אימתי באתי לביתו של הרב, אזי הבין הרב כי אכן אותו בחור לא היה אצלו מעולם בלילה אלא שכנראה נשלח מישהו מן השמים בדמות אותו הבחור בכדי לענות על ברכתו אמן {הובא בספר שאל אביך ויגדך ח"א עמ' פ"ז}.

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

עוד מעשה של מסייעין לו היה עם הרב מלצר זצ"ל:

בפירוש שערי חיים לספר שערי תשובה שער שלישי אות כח מובאים דברי הסמ"ג לח יג שכתב שאפילו זקן מופלג אסור לו לפרוש מן התורה, ומספר שם שכאשר הגר"ש הומינר זצ"ל הראה את דברי הסמ"ג לרבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, אמר לו הרא"י אספר לכם מעשה נורא שבא לידי בהיותי בסלוצק, פעם אחת נכנס אצלי תלמיד חכם אחד והיה סגי נהור והביא לפני שני ספרים שחיבר והראה לי על דבר תורה מסוים בספר ואמר זהו החידוש האחרון שלי שאלתי אותו מה הכוונה שזה החידוש האחרון, וענה וביאר את הענין אני הייתי מתייגע בלימוד התורה ומחדש בה חידושים לעת זקנתי כבר היה הדבר קשה עלי מאד וכשגמרתי חידוש זה חשבתי שלא אתיגע כל כך בתורה רק אלמד בלי יגיעה פתאום כהו עיני מראות הלכתי לרופאים גדולים אחרי בדיקות וחקירות אמר לי הרופא הגדול עינים חדשות לא נוכל לתת לך אך אני עומד ותמה איך יכולת לראות עד עכשיו הלא ע"פ הבדיקות שערכנו מתברר שכבר עשר שנים לא היה צריך להיות לך כח הראיה ומה שראית עד עכשיו זה פלא גדול סיים הזקן ואמר הרופא אינו יודע למה זה אבל אני יודע כל זמן שהייתי מתיגע בתורה הייתי ממשיך לראות בעיני ויכולתי להוסיף ללמוד ולחדש חידושים ברם כאשר החלטתי להפסיק מהיגיעה פסקו עיני מראות וזהו מוסר השכל עד כמה צריך האדם להתיגע בכל כוחותיו בלימוד התורה בקיום המצוות ובמעשים טובים אפילו לעת זקנותו עכ"ל. סיפור זה מלמדנו עד כמה כח הרצון יכול לקבוע את יכולת האדם והבא ליטרה מסייעין בידו.

דבר שלישי: פתחו לי פתח כחודו של מחט:

דברי הספורנו אצל משה בסנה:

אחר הדברים האלה הדרך להצליח בעבודת השם היא שחובת האדם לעשות את אשר ביכולתו ולאחר מכן באה הסייעתא דשמיא ועולה ומתעלה כי זו הנהגתו יתברך עם האדם בראשונה יבחר את הדרך ואח"כ יעשה את ההשתדלות, וכן כתב הספורנו שמות פרק ג פסוק ד לבאר אצל משה בסנה. וז"ל וירא ה' כי סר לראות. להתבונן בדבר: ויקרא אליו אלקים. להודיעו, כאמרם ז"ל בא לטהר מסייעין אותו (שבת קד א) כענין ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר:

ביאור המכתב מאליהו במעשה של משה:

ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה [ג-ג]. וכתב בספר מכתב מאליהו ח"ד בשם הגרש"י מקלם זצ"ל וז"ל דהנה איתא במדרש תנחומא על הפסוק ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדול הזה וגוי' ר' יוחנן אמר ג' פסיעות פסע משה ריש לקיש אמר לא פסע אלא צווארו עיקם אמר לו הקב"ה נצטערת לראות חייך שאגלה עליך מיד ויקרא אליו א' מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנני, וכתב המכתב מאליהו וז"ל שאכן הנכוונות שגילה משה בסורו לראות מדוע לא יבער הסנה גרמה לכל גדולתו לפי שמעשהו זה נחשב לעשיית הצעד הראשון המוטל על האדם על צד זה אחז"ל פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו מדרש שה"ש פ"ה, הקב"ה מצפה שאדם יעשה את הצעד הראשון ומשנעשה צעד זה נפתחים אוצרות השמים ומסייעים לו ומשלמים את כל חפצו עכ"ל.

ביאור אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא:

ובזה אפשר להבין דברי הגמרא במסכת ברכות דף לג ע"ב ואמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אליך שואל מעמד כי אם ליראה. אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר יראת ה' היא אוצרו אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא. דאמר רבי חנינא משל, לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול.

וכבר כולם נתקשו בביאור דברי הגמרא מה התשובה שלגבי משה זה דבר קטן הרי עכ"פ לגבי אחרים זה קשה? אולם להנ"ל אפשר שכונת חז"ל לומר לגבי משה היינו אם נקח את הדוגמה ממה שהוא מצידו התחיל וסובב ראשו לראות וכבר זכה לכל הגדולה, ללמדנו שחובת האדם רק להתחיל ולעשות מה שביכולתו וממילא מגיע לדרגות גבוהות והוא נלמד ממעשה של משה.

דברי החובת לבבות חובת האדם לעשות מה שביכולתו:

וכן מבואר בחובת הלבבות שער חשבון הנפש חשבון כא וז"ל אם ישתדל וימחר ויחרץ לעשות מה שיש ביכולתו יעזרהו האלוקים לעשות מה שהוא למעלה מיכולתו אשר הוא הפרי העליון והטובה הנכבדת מאת האלוקים על סגולתו ואנשי אהבתו בעוה"ז ע"כ. והעיקר שצריך להכיר שהחובות עליו בדברים שהם למעלה מכוחותיו וטבעו כי הלא ה' הוא העוזרו ולו אין שום נפק"מ בין מה שבטבע או לא וע"כ נדרש האדם לתפקיד שהוא למעלה מיכולתו ורק צריך הוא שיעשה מה שביכולתו ולבטוח בה' ולהאמין ולהכיר ההשגחה שבודאי יסייעו השי"ת להיות מה שנשאו לבו להיות וצריך תמיד לחשוב מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב ואחר כך ה' יתקצר.

רמז לדבר כי תצא למלחמה על אויבך:

וכן כתב בשפתי צדיקים דברים פרשת שופטים {ל' מנחם מנדל (טורם) מרימנוב}. וז"ל כמו שאמרו חז"ל (שבת קד א) הבא לטהר מסייעין לו. וזהו שאמר הכתוב **כי תצא למלחמה על אויבך** ר"ל כשתתחיל לערוך מלחמה על היצאה"ר שהוא אויבך עכ"ל.

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

עוד מעשה כנ"ל עם הרב מבריסק על גיוס הבנות:

עוד מסופר שבגזירת הגיוס בנות היה פעם שכולם בממשלה הסכימו לגיוס והיה חסר רק את חתימתו של שר הפנים דאז שפירא שהיה בחו"ל בתקופה זו שלח לו הגר"י שכיון שמוצאו מסביבת העיר בריסק אם כן הוא כפוף להוראתו ומורה לו שישאר בחו"ל עוד שבוע ושאל ומכל מקום מה זה יעזור סוף סוף אחרי שבוע הוא יחזור אמר לו הגר"י אעפ"כ ואחרי שבוע ביקש ממנו שיאמר שהוא חולה ויבקש אישור לעוד שבוע ואמר לו אם כן אין לדבר סוף ואמר לו אעפ"כ לכל הפחות שבוע זה ובינתיים קמה סערה ציבורית בארץ ובחו"ל והפגנות וכו' ונתבטלה הגזירה ושאלו להגר"י וכי ידע שכן יהיה ומעיקרא מה סלקא דעתך שהורה לו להשאר שבוע וכי סבור היה ששבוע יעזור ואמר שעלינו מוטל ההשדלות לדחות כמה שאפשר.

הנהגת הסבא מנוברדוק:

וידוע מאמר הסבא מנוברדוק רבי יוסף יוז"ל זצ"ל שהיה אומר אף פעם איני חושב על דבר אם אני יכול לעשותו אלא אם אני חייב לעשותו אזי גם אוכל לעשותו בדרך זו הלך כל ימיו הלך והצליח.
פעם אחת שאל אחד לר' יוז"ל זצ"ל מהיכן הוא שואב את כל כוחותיו ענה לו בזה"ל דעו לכם כי אותם הכוחות אשר משקיע האב בשביל הצלת בנו מספיקים בכדי לבנות מאה ישיבות אם הצלת עולם התורה היתה חשובה לכל אחד כהצלת בנו יחידו הוא היה מוצא בנפשו את הכוחות בכדי לפתוח ישיבות כהנה וכהנה.

וכן מעשה עם המהר"ם שפירא:

ומסופר על הג' רבי מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין שכאשר נתכנסו פעם בלובלין כמה מראשי הקהילות עם רבני העיר ודנו בענין חשוב שהיה בו משום הצלת נפשות רבות מישראל והיו ביניהם כאלו שאמרו ענין זה שאנו דנים בו עתה הוא כבד מאתנו ולכן לא נוכל לבצעו בכוחותינו הדלים והצנועים, התערב הרב ואמר בהתרגשות רבותינו דרשו כידוע את הכתוב אצל בתיה ותשלח את אמתה את ידה, ועוד אמרו כי אע"פ שידה של בת פרעה קצרה היתה מלהגיע אל התיבה באורח טבעי נעשה לה נס וידה נתארכה אמות הרבה עד שהגיעה אל התיבה והצילה את משה, והנה יש מקום לשאול כאן מה היתה סבורה בת פרעה בשעה שהושיטה את ידה אל התיבה המרוחקת ממנה מרחק רב הלא משמע שלא נתארכה ידה אלא אחר שהושיטה אותה לעברו של משה, אלא המשיך רבי מאיר שפירא ואמר מפרשה זו עלינו ללמוד מוסר השכל והוא שלעולם על האדם לחתור אל המטרה הנכספת מתוך אמונה וביטחון בהקב"ה ואפילו נראית לו המטרה רחוקה מכדי הישג ידו באורח טבעי אסור לו להתיימשך ולהשאר במצב של אזלת יד וחוסר אונים, ולפיכך אף אנו מורי ורבותי סיים רבי מאיר את הדברים החוצבים עשה נעשה למען המטרה הקדושה שלפנינו בכל כוחנו ומאודנו ואם נרצה ונעשה את כל מה שבכוחנו לעשות לבסוף בעזר ה' גם נצליח עכ"ל.

מוסר השכל:

העולה מדברנו שהתורה מלמדת אותנו שהאדם קובע את דרכו אם לטוב ואם למוטב, הבוחר בדרך לא טובה רק פותחין לו ובכל זאת נותנים לו לטעות בדרך שבחר שהוא צודק, וכמאמר החכם מכל האדם שלמה המלך משלי פרק יב (טו) דָּרָךְ אֲוִיל יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו וְשִׁמְעָה לְעֵצָה חָכָם: עוד אמר משלי פרק כא (ב) פֶּלֶדְרֶךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו וְתִכֵּן לְבוֹת יָקוֹק: זאת אומרת גם אויל רואה שהוא צודק בדרכו וכך כל אדם, ואילו הבוחר בדרך טובה מסייעין לו, והכונה שהקב"ה משנה אפילו את הטבע לסייעו בדבר, ובלבד שהאדם יעשה את אשר ביכולתו כי ברגע שהאדם פותח מצידו הקב"ה מסייעו ופותח פתח גדול להצלחתו ועלייתו בתורה ויראת שמים.

בכבוד רב

מרדכי מלכא

מרדכי מלכא